

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

імені В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО

Філологічний факультет

Кафедра української мови і літератури

Наталія МИХАЛЬЧЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

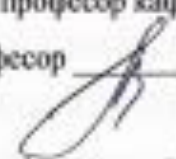
ЛІНГВОФІЛОСОФІЯ

ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Рускуліс Лілія Володимирівна, професор кафедри української мови і літератури, доктор педагогічних наук, професор (Лілія РУСКУЛІС)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол №1 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри (Лілія РУСКУЛІС)

«26» серпня 2024 р.

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Лінгвофілософія» розглянуто мову як об'єкт філософських досліджень; мову, модуси її існування; сутність лінгвофілософії; лінгвофілософію та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію; досліджено гумбольдтіанство як вияв антропоцентричного підходу до мови; лінгвофілософську концепцію Вільгельма фон Гумбольдта (вчення про творчий характер мови; зовнішню та внутрішню форми мови); з'ясовано особливості неогумбольдтіанства як напрямку в лінгвофілософії, його загальну характеристику й особливості розвитку в США та в Європі; схарактеризовано місце структуралізму в лінгвофілософії, передумови виникнення його та спільні ознаки лінгвістичного структуралізму; особливості лінгвофілософської концепції Ф. де Соссюра та вплив її на зародження структуралізму; вивчено принцові засади розвитку шкіл лінгвістичного структуралізму; розкрито засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського (сутність ідеї вроджений структур); базові принципи породжувальної граматики відповідно до концепції Н. Хомського; досліджено виникнення лінгвофілософії як науки, основні принципи неокантіанства; теоретичні засади філософської концепції Е. Касіра; вивчено логіко-семантичну програму аналізу мови; тенденції розвитку лінгвофілософських ідей у межах аналітичної філософії другої половини ХХ століття, семантичні й прагматичні концепції мови; проаналізовано герменевтичний підхід до мови (М. Гайдеггер, Г.-Г. Гадамер, Е. Гуссерль, М. Мерло-Понті); обґрунтовано сутність й основні поняття комунікативної філософії мови та виникнення теоантрокосмічної концепції мови; досліджено особливості лінгвофілософської думки в Україні.

Ключові слова: лінгвофілософія, мова, гумбольдтіанство, неогумбольдтіанство, структуралізм, неокантіанство, генеративна лінгвістика, логіко-семантична програма аналізу мови, семантичні й прагматичні концепції мови, герменевтика, комунікативна та теоантрокосмічної концепції мови.

Summary

In the process of studying the discipline "Linguophilosophy" a language as an object of philosophical research, a language, modes of its existence; the essence of linguophilosophy, linguophilosophy and other areas of language research based on philosophy are considered. Humboldtianism as a manifestation of anthropocentric approach to a language, the linguo-philosophical concept of Wilhelm von Humboldt (the doctrine of the creative nature of any language; the external and internal forms of a language) are studied. The features of neo-Humboldtianism as a direction in linguistic philosophy, its general characteristics and peculiarities of development in the USA and in Europe are clarified. The place of structuralism in linguophilosophy, the preconditions of its origin and common features of linguistic structuralism, the features of F. de Saussure's linguistic-philosophical conception and its influence on the emergence of structuralism are characterized. The main principles of the development of the linguistic structuralism schools are given. The principles of N. Chomsky's linguophilosophical concept (the essence of the idea of innate structures), basic principles of generative grammar in accordance with N. Chomsky's concept are revealed. The origin of linguophilosophy as a science, the basic principles of neo-Kantianism are highlighted. The theoretical foundations of E. Cassirer's philosophical concept are investigated. The logical-semantic program of the language analysis, the trends in the development of linguistic and philosophical ideas within the analytical philosophy of the second half of the XX century, the semantic and pragmatic concepts of language are examined. The hermeneutic approach to language (M. Heidegger, G.-G. Gadamer, E. Husserl, M. Merleau-Ponty) is analyzed. The essence and basic concepts of communicative philosophy of language and the emergence of the theoanthrocosmic concept of language are substantiated. The features of linguistic and philosophical thought in Ukraine are outlined.

Key words: linguophilosophy, language, Humboldtianism, neohumboldtianism, structuralism, neo-Kantianism, generative linguistics, logical-semantic program of language analysis, semantic and pragmatic concepts of language, hermeneutics, communicative and theoanthrocosmic concept of language.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – укладання термінологічного словника.	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
Загальна кількість годин 120		<i>Семестр</i>	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: –8 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5	Ступінь: магістра	<i>Лекції</i>	
		14 год.	
		<i>Практичні</i>	
		26 год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
80 год.			
		Вид контролю: екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 40 годин аудиторної роботи, 80 годин самостійної роботи (33%/67%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – укладання термінологічного словника.	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	
Загальна кількість годин 120		<i>Семестр</i>	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	Ступінь: магістра	<i>Лекції</i>	
		6 год.	
		<i>Практичні</i>	
		6 год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		108 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 12 годин аудиторної роботи, 108 годин самостійної роботи (10%/90%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: ознайомлення з історією світової лінгвофілософської думки та розвитком філософії мови в Україні..

Завдання курсу: осмислити основні концептуальні засади лінгвофілософії; ознайомитися з теоретичними положеннями із найважливіших тем лінгвофілософії: філософія і мова, мова як об'єкт філософських досліджень; лінгвофілософія та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію; лінгвофілософський підхід до мови (гумбольдтіанство, неогумбольдтіанство, структуралізм, постструктуралізм та постмодернізм, генеративізм); філософський підхід до мови (перші лінгвофілософські ідеї, неокантіанство, логіко-семантична програма мови, герменевтичний, феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи, комунікативна філософія і мова, теоантропокосмічна теорія мови); розвиток лінгвофілософських ідей в Україні (Г. Сковорода, О. Потебня, Д. Овсяннико-Куликовський).

Програмні результати навчання:

РН 1. *Демонструє* вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН 2. *Демонструє* вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН 3. *Називає і описує* основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, *демонструє* вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН 4. *Формулює* наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, *демонструє* навички їх критичного аналізу, *генерує* нові ідеї, *аргументує* можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН 5. *Описує* методіку розробки освітніх проєктів, *пояснює* зміст та призначення їх етапів, *аналізує* спроможність управління процесом їх впровадження, *прогнозує* очікувані результати.

РН 6. *Визначає і характеризує* основні принципи, закони та методіки науково-педагогічних досліджень; *описує* апарат науково-педагогічного дослідження, *демонструє* навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН 7. *Визначає, аналізує та характеризує* педагогічні інновації, *демонструє* вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

РН 8. *Описує* показники якості педагогічної діяльності, *аналізує* можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, *визначає* індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, *обирає* ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН 9. *Демонструє* уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН 10. *Називає і аналізує* шляхи мотивації учнів до саморозвитку, *демонструє* вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН 11. *Демонструє* уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

РН 12. *Знає та дотримується* умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН 13. *Демонструє* здатність діяти автономно і в команді.

РН 14. *Демонструє* дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та *демонструє* вміння формувати її в учнів.

ПРН 1. Орієнтується в різних лінгвістичних напрямках і школах (літературних напрямках і течіях), критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої (літературознавчої) науки, демонструє власну інтерпретацію літературних (мовних) явищ.

ПРН 2. Володіє вміннями виконувати власне дослідження (проект, освітній практико-орієнтований проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах, навчально-методичних посібниках тощо).

ПРН 3. Застосовує сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання та навчання української мови і літератури.

ПРН 4. Уміє застосовувати різні мовознавчі, літературознавчі методи дослідження та системного аналізу літературних текстів, визначати їхні композиційні, жанрові та стилістичні особливості.

ПРН 6. Використовує сучасні технології навчання української мови і літератури, застосовуючи принципи диференціації та індивідуалізації.

ПРН 7. Уміє створювати зв'язні монологічні й діалогічні тексти в усній і писемній формах, володіє методикою формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК 4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК 7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК 2. Здатність використовувати інновації в професійній діяльності.

ФК 3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК 8. Здатність формувати культуру академічної доброчесності й дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

III. Предметні:

ПК 1. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, необхідні для професійної та/або інноваційної діяльності.

ПК 2. Здатність оперувати методами наукового аналізу й структурування мовного та літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів, прийомів, методик.

ПК 3. Здатність застосовувати на практиці знання про принципи, методи та прийоми аналізу художнього тексту.

ПК 4. Здатність застосовувати поглиблені знання з літературознавства (загального мовознавства) для вирішення професійних завдань; вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПК 5. Здатність використовувати сучасні методи й технології навчання української мови і літератури, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів української мови та

української літератури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ПК 6. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах, володіти методикою розвитку мовленнєвої компетентності здобувачів освіти в процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПК 7. Здатність планувати, організовувати, виконувати й презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.

Тема 1. Мова, модуси її існування і функція. Мова як об'єкт філософських досліджень. Сутність лінгвофілософії. Представлення сутності мови у науково-зорієнтованій філософії мови. Лінгвофілософія та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію. Лінгвофілософія як навчальна дисципліна.

Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.

Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Філософські та загальнонаукові концепції. Вчення про творчий характер мови. Вчення про зовнішню та внутрішню форми мови. Неогумбольдтіанство як напрям у лінгвофілософії. Загальна характеристика неогумбольдтіанства. Неогумбольдтіанство у США. Філософські основи теорії мовної відносності. Неогумбольдтіанство в Європі. Лінгвофілософська концепція Й. Л. Вайсгербера.

Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра та її вплив на зародження структуралізму. Найвідоміші школи лінгвістичного структуралізму. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.

Тема 4. Основні засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського. Сутність ідеї вроджений структур. Породжувальна граматики.

Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови.

Тема 5. Перші лінгвофілософські школи. Лінгвофілософські ідеї Давнього Сходу (Давній Єгипет, Юдея, Індія). Лінгвофілософські ідеї у Давній Греції (Платон, Арістотель). Аспекти філософії мови у стоїків. Лінгвофілософські ідеї в епоху Середньовіччя. Лінгвофілософські проблеми у середньовічних дискусіях реалістів і номіналістів. Емпіризм та раціоналізм у філософії мови XVII- XVIII ст. Лінгвофілософська граматики Пор-Рояля.

Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Основні принципи неокантіанства. Теоретичні засади філософської концепції Е. Касірера. Мова в системі пізнання. Логіко-семантична програма аналізу мови. Зародження аналітичної філософії мови. Основи філософії логічного аналізу мови. Логічний позитивізм. Проблеми філософії лінгвістичного аналізу. Вчення про мовні ігри і контекстний характер значення. Тенденції розвитку лінгвофілософських ідей у межах аналітичної філософії другої половини ХХ століття. Семантичні концепції мови. Загальна характеристика прагматичних концепції мови. Теантропокосмічна теорія мови. Виникнення теантропокосмічної концепції мови. Загальна характеристика мови у теантропологізмі. Лінгвофілософська концепція О. Лосева. Синергетична сутність мови в концепції П. Флоренського. Енергетична концепція сутності мови К. Кастанеди. Сучасні аспекти теантропокосмічної теорії мови.

Тема 7. Герменевтична концепція мови М. Гайдеггера. Філософія мови Г.-Г. Гадамера. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова. Сутність і основні поняття комунікативної філософії мови. Теоретичні аспекти концепції ідеальної комунікації, пов'язані з мовою.

Кредит 4. Розвиток лінгвофілософії в Україні.

Тема 8. Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян. Розвиток лінгвофілософської думки в Україні в Х – середині ХVI століття. Лінгвофілософська

концепція О. Потебні. Природа мови в концепції О. Потебні. Процес породження мовлення за О. Потебнею. Тенденції розвитку сучасної філософії мови.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь о-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>						
Тема 1. Мова, модуси її існування і функція. Мова як об'єкт філософських досліджень. Сутність лінгвофілософії. Представлення сутності мови у науково-зорієнтованій філософії мови. Лінгвофілософія та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію. Лінгвофілософія як навчальна дисципліна.	30	2	2			26
Усього:	30	2	2			26
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>						
Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Філософські та загальнонаукові концепції. Вчення про творчий характер мови. Вчення про зовнішню та внутрішню форми мови. Неогумбольдтіанство як напрям у лінгвофілософії. Загальна характеристика неогумбольдтіанства. Неогумбольдтіанство у США. Філософські основи теорії мовної відносності. Неогумбольдтіанство в Європі. Лінгвофілософська концепція Й. Л. Вайсгербера.	10	2	4			4
Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра та її вплив на зародження структуралізму. Найвідоміші школи лінгвістичного структуралізму. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.	10	1	2			7
Тема 4. Основні засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського. Сутність ідеї вроджений структур. Породжувальна граматики відповідно до концепції Н. Хомського.	10	1	2			7
Усього:	30	4	8			18
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>						
Тема 5. Перші лінгвофілософські школи. Лінгвофілософські ідеї Давнього Сходу (Давній Єгипет, Юдея, Індія). Лінгвофілософські ідеї у Давній Греції (Платон, Аристотель). Аспекти філософії мови у стоїків. Лінгвофілософські ідеї в епоху Середньовіччя. Лінгвофілософські проблеми у середньовічних дискусіях реалістів і номіналістів. Емпіризм та раціоналізм у філософії мови XVII- XVIII ст. Лінгвофілософська граматики Пор-Рояля.	10	2	4			4

Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Основні принципи неокантіанства. Теоретичні засади філософської концепції Е. Касіра. Мова в системі пізнання. Логіко-семантична програма аналізу мови. Зародження аналітичної філософії мови. Основи філософії логічного аналізу мови. Логічний позитивізм. Проблеми філософії лінгвістичного аналізу. Вчення про мовні ігри і контекстний характер значення. Тенденції розвитку лінгвофілософських ідей у межах аналітичної філософії другої половини ХХ століття. Семантичні концепції мови. Загальна характеристика прагматичних концепції мови. Теантропокосмічна теорія мови. Виникнення теантропокосмічної концепції мови. Загальна характеристика мови у теантропологізмі. Лінгвофілософська концепція О. Лосєва. Синергетична сутність мови в концепції П. Флоренського. Енергетична концепція сутності мови К. Кастанеди. Сучасні аспекти теантропокосмічної теорії мови.	10	2	4			4
Тема 7. Герменевтичний підхід до мови. Загальна характеристика герменевтики. Герменевтична концепція мови М. Гайдеггера. Філософія мови Г.-Г. Гадамера. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова. Сутність і основні поняття комунікативної філософії мови. Теоретичні аспекти концепції ідеальної комунікації, пов'язані з мовою.	10	2	4			4
Усього:	30	6	12			12
<i>Кредит 4. Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>						
Тема 8. Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян. Розвиток лінгвофілософської думки в Україні в Х – середині ХVІ століття. Лінгвофілософська концепція О. Потебні. Природа мови в концепції О. Потебні. Процес породження мовлення за О. Потебнею. Тенденції розвитку сучасної філософії мови.	30	2	4			24
Усього:	30	2	4			24
Усього годин:	120	14	26			80

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь о-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>						
Тема 1. Мова, модуси її існування і функція. Мова як об'єкт філософських досліджень. Сутність лінгвофілософії. Представлення сутності мови у науково-зорієнтованій філософії мови. Лінгвофілософія та інші напрями дослідження мови, що спираються на філософію. Лінгвофілософія як навчальна дисципліна.	30	2				28
Усього:	30	2				28
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>						
Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Філософські та загальнонаукові концепції. Вчення про творчий характер мови. Вчення про зовнішню та внутрішню форми мови. Неогумбольдтіанство як напрям у лінгвофілософії. Загальна характеристика неогумбольдтіанства. Неогумбольдтіанство у США. Філософські основи теорії мовної відносності. Неогумбольдтіанство в Європі. Лінгвофілософська концепція Й. Л. Вайсгербера.	10	1	1			8
Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра та її вплив на зародження структуралізму. Найвідоміші школи лінгвістичного структуралізму. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.	10	1	1			8
Тема 4. Основні засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського. Сутність ідеї вроджений структур. Породжувальна граматики відповідно до концепції Н. Хомського.	10					10
Усього:	30	2	2			26
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>						
Тема 5. Перші лінгвофілософські школи. Лінгвофілософські ідеї Давнього Сходу (Давній Єгипет, Юдея, Індія). Лінгвофілософські ідеї у Давній Греції (Платон, Аристотель). Аспекти філософії мови у стоїків. Лінгвофілософські ідеї в епоху Середньовіччя. Лінгвофілософські проблеми у середньовічних дискусіях реалістів і номіналістів. Емпіризм та раціоналізм у філософії мови XVII- XVIII ст. Лінгвофілософська граматики Пор-Рояля.	10					10
Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Основні принципи неокантіанства. Теоретичні засади філософської концепції Е. Касіра. Мова	10	1	1			8

в системі пізнання. Логіко-семантична програма аналізу мови. Зародження аналітичної філософії мови. Основи філософії логічного аналізу мови. Логічний позитивізм. Проблеми філософії лінгвістичного аналізу. Вчення про мовні ігри і контекстний характер значення. Тенденції розвитку лінгвофілософських ідей у межах аналітичної філософії другої половини ХХ століття. Семантичні концепції мови. Загальна характеристика прагматичних концепції мови. Теантропокосмічна теорія мови. Виникнення теантрокосмічної концепції мови. Загальна характеристика мови у теантропологізмі. Лінгвофілософська концепція О. Лосєва. Синергетична сутність мови в концепції П. Флоренського. Енергетична концепція сутності мови К. Кастанеди. Сучасні аспекти теантропокосмічної теорії мови.						
Тема 7. Герменевтичний підхід до мови. Загальна характеристика герменевтики. Герменевтична концепція мови М. Гайдегера. Філософія мови Г.-Г. Гадамера. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова. Сутність і основні поняття комунікативної філософії мови. Теоретичні аспекти концепції ідеальної комунікації, пов'язані з мовою.	10	1	1			8
Усього:	30	2	2			26
<i>Кредит 4 Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>						
Тема 8. Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян. Розвиток лінгвофілософської думки в Україні в Х – середині ХVІ століття. Лінгвофілософська концепція О. Потебні. Природа мови в концепції О. Потебні. Процес породження мовлення за О. Потебнею. Тенденції розвитку сучасної філософії мови.	30		2			28
Усього:	30		2			28
Усього годин:	120	6	6			108

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
1.	Тема 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Сутність лінгвофілософії. Лінгвофілософія як навчальна дисципліна.	2
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
2.	Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта.	2

	Загальна характеристика неогумбольдтіанства.	
3.	Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.	1
4.	Тема 4. Основні засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського.	1
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>		
5.	Тема 5. Перші лінгвофілософські школи. Лінгвофілософські ідеї Давнього Сходу (Давній Єгипет, Юдея, Індія). Лінгвофілософські ідеї у Давній Греції (Платон, Аристотель). Аспекти філософії мови у стоїків. Лінгвофілософські ідеї в епоху Середньовіччя. Лінгвофілософські проблеми у середньовічних дискусіях реалістів і номіналістів. Емпіризм та раціоналізм у філософії мови XVII- XVIII ст. Лінгвофілософська граматики Пор-Рояля.	2
6.	Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Логіко-семантична програма аналізу мови. Загальна характеристика герменевтики. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті.. Теантропокосмічна теорія мови.	2
7.	Тема 7. Герменевтичний підхід до мови. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова	2
<i>Кредит 4. Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>		
9.	Тема 8. Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян.	2
Усього:		14

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
1.	Тема 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Сутність лінгвофілософії. Лінгвофілософія як навчальна дисципліна.	2
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
2.	Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Загальна характеристика неогумбольдтіанства.	1
3.	Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.	1
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>		
4.	Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Логіко-семантична програма аналізу мови. Загальна характеристика герменевтики. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті.. Теантропокосмічна теорія мови.	1
5.	Тема 7. Герменевтичний підхід до мови. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова	1
Усього:		6

5. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна.</i>		
1.	Тема 1. Лінгвофілософія як наука та навчальна дисципліна. Сутність лінгвофілософії. Лінгвофілософія як навчальна дисципліна.	2
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
2.	Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Загальна характеристика неогумбольдтіанства.	4
3.	Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.	2
4.	Тема 4. Основні засади лінгвофілософської концепції Н. Хомського.	2
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>		
5.	Тема 5. Перші лінгвофілософські школи. Лінгвофілософські ідеї у Давній Греції. Аспекти філософії мови у стоїків. Лінгвофілософські ідеї в епоху Середньовіччя. Лінгвофілософські проблеми у середньовічних дискусіях реалістів і номіналістів. Емпіризм та раціоналізм у філософії мови XVII-XVIII ст. Лінгвофілософська граматики Пор-Рояля.	4
6.	Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Логіко-семантична програма аналізу мови. Загальна характеристика герменевтики. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті.. Театропокосмічна теорія мови.	4
7.	Тема 7. Герменевтичний підхід до мови. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова	4
<i>Кредит 4. Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>		
8.	Тема 8. Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян.	4
Усього:		26

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
2.	Тема 2. Лінгвофілософська концепція Вільгельма фон Гумбольдта. Загальна характеристика неогумбольдтіанства.	1
3.	Тема 3. Передумови виникнення і спільні ознаки лінгвістичного структуралізму. Лінгвофілософська концепція Ф. де Соссюра. Постструктуралізм і постмодернізм у філософії мови.	1
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>		
6.	Тема 6. Неокантіанство і філософія мови. Логіко-семантична програма аналізу мови. Загальна характеристика герменевтики. Феноменологічний і екзистенційно-феноменологічний підходи до мови. Вчення Е. Гуссерля про мову. Лінгвофілософські ідеї М. Мерло-Понті.. Театропокосмічна теорія мови.	1
7.	Тема 7. Герменевтичний підхід до мови. Комунікативна (дискурсивна) філософія і мова	1
<i>Кредит 4. Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>		

8.	Тема 8. Особливості лінгвофілософської думки східних слов'ян.	2
	Усього:	6

6. Самостійна робота
Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
1.	Добір, аналіз та конспектування літератури до теми модуля.	10
2.	Поняття мови і мовлення у лінгвістичній науці. Мова як об'єкт лінгвістичних досліджень. Функції мови.	16
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
3.	Проналізувати одну з праць в. фон Гумбольдта	6
4.	Вплив неогумбольдтіанства на розвиток етнолінгвістики та лінгвокультурології.	2
5.	Фердінанд де Соссюр як семіотик.	4
6.	Основні школи лінгвістичного структуралізму.	4
7.	Н. Хомський і розвиток психолінгвістики.	2
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>		
8.	Розвиток мовознавства Індії та Китаю.	8
9.	Текст. Основні ознаки тексту.	2
10.	Дискурс у сучасній комунікативній філософії мови. Комунікативна компетентність. Мовна особистість. Національно-мовна особистість.	2
<i>Кредит 4. Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>		
11.	Вплив наукового доробку О. Потебні на розвиток прикладних аспектів сучасної лінгвістики (етнолінгвістика, лінгвокультурологія, філософія мови та ін.)	18
12.	Укладання термінологічного словника.	6
	Усього:	80

Заочна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
1.	Добір, аналіз та конспектування літератури до теми модуля.	10
2.	Поняття мови і мовлення у лінгвістичній науці. Мова як об'єкт лінгвістичних досліджень. Функції мови.	18
<i>Кредит 2. Лінгвофілософський підхід до дослідження мови.</i>		
3.	Проналізувати одну з праць в. фон Гумбольдта	4
4.	Вплив неогумбольдтіанства на розвиток етнолінгвістики та лінгвокультурології.	4
5.	Фердінанд де Соссюр як семіотик.	4
6.	Основні школи лінгвістичного структуралізму.	4
7.	Н. Хомський і розвиток психолінгвістики.	10
<i>Кредит 3. Виникнення лінгвофілософії як науки. Філософський підхід до мови</i>		
8.	Розвиток мовознавства Індії та Китаю.	10
9.	Текст. Основні ознаки тексту.	8
10.	Дискурс у сучасній комунікативній філософії мови. Комунікативна компетентність. Мовна особистість. Національно-мовна	8

	особистість.	
<i>Кредит 3. Розвиток лінгвофілософії в Україні.</i>		
11.	Вплив наукового доробку О. Потебні на розвиток прикладних аспектів сучасної лінгвістики (етнолінгвістика, лінгвокультурологія, філософія мови та ін.)	18
12.	Укладання термінологічного словника.	10
Усього:		80

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Укладання термінологічного словника.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацювати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно за умови, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу..

Студенту виставляється дуже добре, якщо відповідь повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; відповідає мовним нормам. У ході відповіді студент розкриває питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу. У ході відповіді наявні незначні мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється добре, відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи..

Студенту виставляється достатньо, якщо відповідь змістовна, однак неповна, репліки недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином використання термінологічної лексики; порушується послідовність і логічність викладу думок; надається перевага невербальній комунікації; трапляються суттєві мовленнєві огріхи.

Студенту виставляється задовільно, якщо він бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, проте, відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота								КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	400/100
90	30	30	30	30	30	30	90		

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

15. Рекомендована література

Базова

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень: підруч. К.: ВЦ «Академія», 2008. 240 с.
2. Кириченко Г. С., Кириченко С. В., Супрун А. П. Нариси загального мовознавства: навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.: у 2 ч. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підруч. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

Допоміжна

1. Жаборюк О. А. До питання про філософські аспекти мовознавства. *Мовознавство*. 2006. № 1. 39-44.
2. Мельничук О. С. Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства. *Мовознавство*. 1997. № 2-3. С. 3-11.
3. Перебийніс В. С. На шляху до пізнання таємниць мови. К.: Світ, 1965. 230 с.
4. Перебийніс В. С. Напрямки і школи в сучасній структурній лінгвістиці. *Проблеми та методи структурної лінгвістики*. К.: Світ, 1969. Вип. 2. С. 5-25.
5. Перебийніс В. С. Розвиток структурно-математичної лінгвістики на Україні. *Мовознавство на Україні за 50 років*. К.: Світ, 1967. 120 с.
6. Перебийніс В. С. Теоретичні та прикладні проблеми структурної лінгвістики. *Мовознавство*. 1981. № 4. 23-42 с.
7. Ситнеченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Либідь, 1996. 759 с.
8. Соссюр Фердинанд де. Курс загальної лінгвістики. К.: Основа. 1997. 324 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Бацевич Ф. С. Філософія мови: Історія лінгвофілософських учень: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2008. 240 с. (Альма-матер). (25).
2. Кириченко Г. С., Кириченко С. В., Супрун А. П. Нариси загального мовознавства: навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.: у 2 ч. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008 (150).